

Jaarverslag 2016

Verslag van het LOWI over het jaar 2016

Amsterdam, februari 2017

Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI)
Postbus 19121, 1000 GC Amsterdam
T 020 – 551 07 19
F 020 – 620 49 41
secretariaat@lowi.nl
www.lowi.nl

© Illustratie voorblad:

Pronken met andermans veren (kleurets) / The bird in borrowed feathers (colour etching), J.W.M. van der Meer, 2014

Voorwoord

Het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) werd op 1 mei 2003 opgericht als gezamenlijk initiatief van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) en de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Met ingang van het jaar 2014 brengt het LOWI jaarlijks een verslag uit over de ontwikkelingen in het afgelopen jaar. Het onderhavige verslag beschrijft de ontwikkelingen en genomen besluiten in het jaar 2016.

Op een aantal adviezen wordt in dit voorwoord al ingegaan, omdat er aspecten speelden die de bijzondere aandacht van de bij het LOWI aangesloten Instellingen vragen.

Deeltijdwetenschappers

In twee adviezen speelde de vraag in hoeverre universiteiten verantwoordelijk zijn voor de wetenschappelijke integriteit van hun deeltijdmedewerkers. In LOWI-advies 2016-05 betrof het een research fellow in deeltijdaanstelling en in LOWI-advies 2016-08 een buitenpromovendus.

Het LOWI gaf in advies 2016-05 aan dat Verzoeker in zoverre kan worden gevolgd dat het onwenselijk is wanneer werk dat naar aard en inhoud wél moet worden gekwalificeerd als wetenschapsbeoefening, desondanks niet kan worden getoetst aan de regels van wetenschappelijke integriteit, om de enkele reden dat de deeltijdwetenschapper dit werk heeft gedaan binnen de kaders van een andere organisatie, dan binnen de kaders van de wetenschappelijke instelling waaraan hij eveneens is verbonden. Dat is vooral bezwaarlijk, wanneer de deeltijdwetenschapper bij werk binnen de kaders van zijn hoofdbetrekking expliciet melding maakt van zijn aanstelling bij de universiteit en daarmee wellicht verwachtingen wekt over de (wetenschappelijke) kwaliteit van dit werk. Anderzijds is het nu eenmaal praktijk, dat bij universiteiten in toenemende mate (kleine) deeltijdaanstellingen voorkomen.

Het is de vraag of van universiteiten kan worden gevergd dat zij ook verantwoordelijkheid nemen voor eventuele wetenschapsbeoefening die plaatsvindt bij een andere organisatie en die dus buiten de directe invloedssfeer van de universiteit valt. Wat hiervan verder ook zij, nu in de eerste plaats de universiteiten zelf verantwoordelijk zijn voor het ontwikkelen, implementeren en handhaven van integriteitsbeleid, is het ook aan hen om te bepalen hoe ruim de reikwijdte van hun Klachtenregeling is. In casu (advies 2016-05) heeft de universiteit ervoor gekozen om geen academische verantwoordelijkheid te willen dragen voor werk dat onder verantwoordelijkheid van een andere organisatie wordt verricht en daarbij geen uitzondering gemaakt voor de situatie waarin dit werk wel als wetenschappelijk werk kan worden aangemerkt.

In het verleden volgde het LOWI de vaste lijn, dat ook “buitenuniversitaire activiteiten” kunnen vallen onder de werking van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening, mits deze activiteiten, kort gezegd, kunnen worden aangemerkt als wetenschapsbeoefening (zie de LOWI-adviezen 2012-01, 2012-02, 2014-04, 2015-01 en 2015-07). Het LOWI is in zoverre ‘om’ gegaan, dat thans wordt geconstateerd dat deze vaste lijn niet onverkort kan worden toegepast op werk van deeltijdwetenschappers, maar dat dit afhangt van de gekozen reikwijdte van de specifieke Klachtenregeling (die per instelling kan verschillen), en de eventueel met de betrokken deeltijdwetenschapper in dit verband gemaakte afspraken. Het LOWI acht het van groot belang dat bij een deeltijdaanstelling expliciete afspraken worden gemaakt over de academische

verantwoordelijkheid van de instelling en bijvoorbeeld ook over het gebruik van de academische titel bij activiteiten die vallen buiten de deeltijdaanstelling.

Geheimhoudingsplicht

De geheimhoudingsplicht gedurende de gehele procedure is een groot goed. Een vroegtijdig in openbaarheid gebrachte beschuldiging van schending van wetenschappelijke integriteit, terwijl er nog geen definitief oordeel is geveld, kan aan onderzoekers veel schade toebrengen en een zorgvuldige behandeling van de klacht (bij het Bestuur) dan wel het verzoek (bij het LOWI) in de weg staan. Daarom is het in het belang van alle partijen om vertrouwelijkheid in acht te nemen en geen vermoedens, beweringen en beschuldigingen naar buiten te brengen. Ook na het definitieve besluit van het Bestuur dienen partijen terughoudendheid te blijven betrachten, teneinde de oorspronkelijke Beklaagde geen schade aan zijn wetenschappelijke reputatie te berokkenen. Dit geldt temeer waar er sprake is van een ongegronde klacht over schending van wetenschappelijke integriteit.

Schending van de geheimhoudingsplicht door de gemachtigde van de Verzoeker was aan de orde in LOWI-advies 2016-14. Op 26 januari 2016 heeft deze gemachtigde een verzoek bij het LOWI ingediend. In ieder geval vanaf dat moment was hij, op dezelfde voet als Verzoeker, op grond van artikel 10 Reglement LOWI geheimhouding verschuldigd. Maar een paar dagen later is hij in een interview met een dagblad expliciet ingegaan op de zaak en heeft hij aangegeven dat het oordeel van de CWI reden was om een verzoek in te dienen bij het LOWI. Het LOWI oordeelde dat hij met dit interview, zoals gepubliceerd in de betreffende krant (en op de website van gemachtigde), de geheimhoudingsplicht heeft geschonden.

De zaak geeft wel een dilemma aan bij het handhaven van de geheimhoudingsplicht. Wat nu als gemachtigde het interview vóór de indieningsdatum van het verzoek aan de krant had gegeven? Was dan van schending van de geheimhoudingsplicht geen sprake? Dit dilemma speelde in LOWI-advies 2015-11. In deze zaak heeft Verzoeker, vlak voor het indienen van de klacht, de klacht inclusief de naam van Belanghebbende op internet gepubliceerd. Het behoeft geen betoog dat een dergelijke openbare beschuldiging de eer en goede naam van de betrokken wetenschapper kan schaden. De CWI oordeelde dat de ratio van de geheimhoudingsplicht is dat informatie die schadelijk kan zijn voor personen alleen mag worden gepubliceerd nadat een grondige en onafhankelijke procedure is afgerond. In het geval van wetenschappelijke integriteit is daarvan pas sprake als een definitief besluit is genomen over een klacht, na een eventuele beoordeling door het LOWI. Het LOWI oordeelde op een vergelijkbare wijze. Aan Verzoeker moest worden toegegeven dat, strikt genomen, de geheimhoudingsplicht op grond van de Klachtenregeling pas ingaat op het moment van het indienen van een klacht, zodat naar de letter niet kon worden geconcludeerd dat Verzoeker de geheimhoudingsplicht had geschonden. Verzoeker heeft immers eerst zijn beschuldigingen openbaar gemaakt en is pas (vlak) daarna een klachtprocedure gestart. Gelet op de bedoeling van de geheimhoudingsplicht, is deze manier van handelen door Verzoeker echter niet behoorlijk, omdat dit handelen dezelfde uitwerking heeft als het schenden van de geheimhoudingsplicht, namelijk het aantasten van de goede naam van de ander, in casu Belanghebbende.

Een vergelijkbare zaak speelde in LOWI-advies 2016-01. In dit geval ging het om een ambtshalve onderzoek door het Bestuur, waarbij het Bestuur meteen (dat wil zeggen, zonder een eventueel advies van het LOWI af te wachten) is overgegaan tot een niet-geanonimiseerde publicatie van zijn besluit. Het LOWI oordeelde als volgt. Bestuur en andere betrokkenen dienen de waarborgfunctie van de geheimhoudingsplicht in acht te nemen. Zij moeten terughoudendheid betrachten in de periode tussen het (voorlopige) besluit en het formeel ingaan van de geheimhoudingsplicht bij het LOWI. In deze periode van zes weken dient het besluit vertrouwelijk te blijven. Naast een procedurele waarborg voor betrokkenen, is de geheimhoudingsplicht ook een voorwaarde voor een effectieve

taakvervulling door het LOWI. Aan het LOWI is opgedragen om een bestreden (voorlopig) besluit te toetsen en daarover te adviseren. Als daar aanleiding voor is, zal het LOWI een Bestuur adviseren om het besluit te herzien. Daarna neemt het Bestuur het definitieve besluit, dat pas na zes weken op de website van de VSNU wordt gepubliceerd. Het is (logischerwijs) niet vastgelegd in het Reglement LOWI, maar wel goede gewoonte, dat een Bestuur wacht met het nemen en publiceren van een definitief besluit tot tenminste de termijn voor de indiening van een verzoek bij het LOWI ongebruikt is verstreken. Wordt wél een verzoek ingediend bij het LOWI, dan wacht het Bestuur met het nemen en publiceren van een definitief besluit tot tenminste na het advies van het LOWI. Alleen zo is geborgd dat een advies van het LOWI zinvol kan zijn.

Deze adviezen geven aan dat het aanbeveling verdient het bovenstaande expliciet vast te leggen in het artikel over de vervolprocedure bij het LOWI uit de VSNU-Model Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit en de daarop gebaseerde Klachtenregelingen van de instellingen.

Anonimisering

Vanwege het grote belang van de geheimhouding anonimiseert het LOWI zijn adviezen, ook wat betreft de Instelling waaraan het advies wordt uitgebracht (zie ook par. 3 van dit jaarverslag). Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat derden door de publicatie van een advies de gelegenheid krijgen om te achterhalen wat de identiteit is van de bij de zaak betrokken personen. Zoals gezegd, in openbaarheid gebrachte beschuldigingen van integriteitsschending kunnen immers veel schade toebrengen aan Beklaagden, met name ook als de beschuldigingen achteraf onjuist en onterecht blijken te zijn. Anonimisering doet recht aan de bescherming van ten onrechte Beklaagden. In 2016 hebben echter twee universiteiten in zaken met veel media-aandacht op hun website een link gelegd met de geanonimiseerde publicatie op de LOWI-website. Daarmee is de anonimisering van het LOWI in ieder geval wat betreft de betrokken Instelling in wezen ongedaan gemaakt, waardoor het voor derden veel gemakkelijker wordt om de identiteit van de bij de zaak betrokken personen te achterhalen. Het LOWI raadt de Instellingen dan ook aan in persberichten over concrete zaken geen link op te nemen naar de geanonimiseerde adviezen van het LOWI in deze zaken.

Rechtsgrondslag Klachtenregelingen

In advies 2016-08 heeft het LOWI aangegeven dat de behandeling van klachten inzake wetenschappelijke integriteit een vorm van intern klachtrecht is zoals bedoeld in titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht (verder: Awb). Dat betekent dat het Bestuur van een Instelling, voor zover het een bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1 van de Awb is, in ieder geval de bepalingen uit titel 9.1 van de Awb in acht moet nemen. Uit titel 9.1 van de Awb volgt op welke wijze de wetgever invulling heeft willen geven aan de klachtprocedure en aan het beginsel van hoor en wederhoor. Deze invulling is leidend voor het LOWI. Daarnaast kunnen nog aanvullende regels zijn gesteld in de betrokken Klachtenregeling. Deze moeten eveneens in acht worden genomen door het Bestuur, mits zij in overeenstemming zijn met de Awb.

In de betreffende zaak werd geklaagd over duur van de klachtbehandeling. Verzoeker wees erop dat de procedure niet binnen de in de Klachtenregeling voorgeschreven termijn van 12 weken is afgerond, maar in plaats daarvan 28 weken heeft geduurd waarna nog eens 4 weken nodig waren voor het besluit van het Bestuur. Nu de behandeling van klachten inzake wetenschappelijke integriteit een vorm van intern klachtrecht is, zoals bedoeld in titel 9.1 van de Awb, geldt onder meer artikel 9:11 van de Awb. Op grond van deze bepaling moet de afhandeling van een klacht binnen een termijn van 6 dan wel 10 weken na ontvangst van het klaagschrift gebeuren, waarbij is voorzien in de mogelijkheid van verdagen met 4 weken. Een eventueel verder uitstel is alleen mogelijk met schriftelijke instemming van de klager.

Het LOWI stelde vast dat de betreffende Klachtenregeling voorziet in een termijn van 12 weken voor het advies van de CWI en 4 weken voor het besluit van het Bestuur. Daarmee wijkt de Klachtenregeling dus af van de wet. Artikel 9:11 van de Awb is echter een dwingendrechtelijke bepaling, waarvan in een lagere regeling niet mag worden afgeweken.

Het LOWI heeft onderzocht in hoeverre in de Klachtenregelingen van de Instellingen, voor zover zij bestuursorgaan zijn, wordt verwezen naar hoofdstuk 9 van de Awb. Dit was het geval bij de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Twente.

Ten slotte, in het begin van het verslagjaar hebben wij afscheid genomen van prof. mr. E.H. Hondius. Het LOWI is Ewoud Hondius dankbaar voor zijn waardevolle en zorgvuldige bijdragen aan de adviezen en voor zijn kundige optreden als plaatsvervangend voorzitter.

Prof. mr. dr. R. Fernhout, voorzitter LOWI

1. Samenstelling van het LOWI in 2016

Het LOWI bestaat uit zes leden, inclusief de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter.

De leden worden voor een periode van drie jaar benoemd door de oprichters van het LOWI, met de mogelijkheid van een verlenging van tweemaal drie jaar. Vanaf 1 december 2014 fungeert prof. mr. dr. R. Fernhout als voorzitter. Sinds 1 februari 2016, na het aftreden van prof. mr. E.H. Hondius, fungeert prof. mr. W.J. Zwolve als plaatsvervangend voorzitter. Verder bestond het LOWI in 2016 uit de leden prof. dr. L. Lechner (vanaf 1 mei 2015), prof. dr. J.W.M. van der Meer (vanaf 1 september 2012), prof. dr. J. Reedijk (vanaf 1 september 2012) en prof. dr. I.E.C. Sommer (vanaf 1 april 2014).

De leden zijn afkomstig uit verschillende (sub)disciplines van de wetenschap, te weten: bestuursrecht (prof. Fernhout), historische ontwikkeling van het recht (prof. Zwolve), gezondheidspsychologie (prof. Lechner), interne geneeskunde (prof. Van der Meer), anorganische chemie (prof. Reedijk) en psychiatrie (prof. Sommer).

Het LOWI wordt vanaf zijn oprichting bijgestaan door een ambtelijk secretaris. In 2016 was mr. H.M.L. Frons de ambtelijk secretaris en fungeerde mr. dr. E.G. van Arkel tot 1 juli 2016 als plaatsvervangend ambtelijk secretaris. Op 1 september 2016 is mr. dr. E.G. van Arkel opgevolgd door mr. F. Roepnarain. De ondersteuning was in handen van de assistent, mw. A. Muller.

Het LOWI houdt zijn vergaderingen, hoorzittingen en informatieve gesprekken in het Trippenhuus aan de Kloveniersburgwal 29 te Amsterdam.

2. Status van het LOWI

Het LOWI functioneert onafhankelijk van zijn oprichters en elke andere (aangesloten) Instelling. Dat betekent dat het LOWI zonder inmenging van derden tot zijn adviezen komt, hetgeen ook is vastgelegd in het Reglement LOWI.

Desondanks komt het wel voor dat partijen in een LOWI-procedure de KNAW benaderen met het verzoek om in te grijpen in een LOWI-procedure of in een LOWI-advies. Mede om die reden zijn in 2016 de eerste stappen gezet om nog meer zichtbaar te maken dat het LOWI onafhankelijk is van zijn oprichters en dat de oprichters niet willen of kunnen ingrijpen in de wijze waarop het LOWI zijn taakstelling vervult.

KNAW, VSNU en NWO hebben gezamenlijk besloten tot het oprichten van een Stichting LOWI, waarbij de leden zullen fungeren als het Stichtingsbestuur dat de taken van het LOWI zal uitvoeren. In 2017 zal dit verder concreet gestalte krijgen.

3. Taken en werkterrein van het LOWI

Advies aan het Bestuur

Het LOWI heeft tot taak om het Bestuur van een aangesloten Instelling te adviseren over een (voorlopig) besluit inzake een vermoede schending van wetenschappelijke integriteit. In de regel neemt het Bestuur een dergelijk besluit naar aanleiding van een concrete klacht, maar dit kan ook ambtshalve gebeuren.

Degenen die betrokken waren bij de klachtprocedure bij het Bestuur, kunnen zich na afloop van die procedure tot het LOWI wenden. Middels een verzoekschrift wordt dan aan het LOWI gevraagd om

een oordeel te geven over het (voorlopig) besluit. Dit oordeel wordt vervat in een advies aan het Bestuur.

Partijen bij een verzoek aan het LOWI zijn in ieder geval de Verzoeker (de oorspronkelijke Klager of Beklaagde, die het niet eens is met het voorlopig besluit van het Bestuur) en het Bestuur. Daarnaast is bij een verzoek aan het LOWI in de regel ook een Belanghebbende (de oorspronkelijke Klager of Beklaagde die het juist wél eens is met het voorlopig besluit van het Bestuur) betrokken.

De adviezen van het LOWI zijn niet bindend, maar in de regel worden ze opgevolgd. Zie hiervoor verder onder paragraaf 6 van het jaarverslag. Hoewel de adviezen niet bindend zijn, zijn ze evenmin vrijblijvend. Wanneer het Bestuur besluit om een LOWI-advies niet op te volgen, dan wordt dit gemotiveerd uiteengezet in het definitieve besluit.

Totstandkoming van het advies: zorgvuldigheidstoets en redeneerschema

Op grond van artikel 8.1 van het Reglement LOWI toetst het LOWI of het besluit van het Bestuur zorgvuldig tot stand is gekomen. In de praktijk houdt dit in, dat het LOWI nagaat of het advies van de CWI aan de zorgvuldigheidseisen voldoet. Het Bestuur neemt immers zijn besluit op basis van het advies van de CWI.

Als de conclusie is dat het CWI-advies aan de zorgvuldigheidseisen voldoet en dat hetgeen Verzoeker bij het LOWI heeft aangevoerd onvoldoende is voor twijfel aan het CWI-advies, dan gaat het LOWI uit van de juistheid van de (feitelijke) bevindingen van de CWI. Bij deze conclusie zal het LOWI zich voornamelijk nog buigen over de inhoudelijke vraag of het LOWI het handelen van de aanvankelijke Beklaagde op dezelfde wijze kwalificeert als de CWI in eerste instantie heeft gedaan.

Als de conclusie is dat het CWI-advies niet aan de zorgvuldigheidseisen voldoet, dan kan dit advies het besluit van het Bestuur niet dragen. Bij deze conclusie zal het LOWI zoveel mogelijk zelf het dan vereiste nader onderzoek verrichten. Als dat niet of onvoldoende kan, bijvoorbeeld omdat het LOWI niet beschikt over de benodigde onderzoeksbevoegdheden of onderzoeksfaciliteiten, dan zal het LOWI motiveren waarom het van oordeel is dat het onderzoek van de CWI het besluit van het Bestuur niet kan dragen en het Bestuur adviseren om de CWI te vragen om de zaak opnieuw in behandeling te nemen. Dat kan eventueel ook gebeuren als de complexiteit of de (personele) ingrijpendheid van de zaak daarom vraagt, of in een situatie waarin de CWI in eerste instantie geen inhoudelijk onderzoek heeft verricht omdat zij, anders dan het LOWI in tweede instantie, oordeelde dat de klacht niet-ontvankelijk was.

Bij de inhoudelijke toetsing van een klacht wordt beoordeeld of het handelen van de beklagde wetenschapper in strijd is met één (of meer) van de regels van wetenschappelijke integriteit. Alleen dán is er plaats voor de conclusie dat betrokkene de wetenschappelijke integriteit heeft geschonden. Die conclusie wordt echter niet zonder meer getrokken. De vaste lijn van de aangesloten Instellingen en van het LOWI is, dat de constatering dat een wetenschapper heeft gehandeld in strijd met regels van wetenschappelijke integriteit, niet automatisch leidt tot de conclusie dat hij de wetenschappelijke integriteit heeft geschonden. Niet elke strijdigheid met de regels weegt even zwaar.

Het blijkt dat die vaste lijn bij oorspronkelijke Klagers soms op onbegrip stuit. Om dit onbegrip zoveel mogelijk weg te nemen, vindt het LOWI het belangrijk dat het redeneerschema zo goed mogelijk zichtbaar is in de adviezen. Daarom vindt de inhoudelijke toetsing van een klacht bij voorkeur in twee delen plaats. Het eerste deel van de toetsing bestaat uit het beantwoorden van de vraag of het handelen van de wetenschapper in strijd is met één (of meer) van de regels van wetenschappelijke

integriteit. Het eventuele tweede deel van de toetsing bestaat uit het beantwoorden van de vraag of dat met de regels strijdige handelen tevens moet worden gekwalificeerd als een schending van de wetenschappelijke integriteit, of dat een andere kwalificatie (onzorgvuldig handelen of verwijtbaar onzorgvuldig handelen) op zijn plaats is.

Anonimisering van het advies

Na ontvangst van het definitieve besluit van het Bestuur, publiceert het LOWI zijn advies op zijn website. Zo kunnen derden, waaronder potentiële Verzoekers bij het LOWI, kennis nemen van het soort zaken dat aan het LOWI wordt voorgelegd en van de overwegingen van het LOWI. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat derden door de publicatie van een advies de gelegenheid krijgen om te achterhalen wat de identiteit is van de bij de zaak betrokken personen. In openbaarheid gebrachte beschuldigingen van integriteitsschending kunnen immers veel schade toebrengen aan Beklaagden, ook als de beschuldigingen achteraf onjuist en onterecht blijken te zijn.

Om die reden zorgt het LOWI bij de publicatie voor strikte anonimisering van het advies. Anonimisering doet recht aan de bescherming van ten onrechte Beklaagden. Daarom worden in ieder geval personalia weggelaten, en hetzelfde gebeurt met andere informatie die gemakkelijk tot personen kan worden herleid. Dat komt de leesbaarheid van het advies niet altijd ten goede, maar het belang van de anonimiteit van betrokkenen weegt zwaarder.

Kennisoverdracht

Ook in 2016 heeft het LOWI een bijdrage geleverd aan verschillende bijeenkomsten over wetenschappelijke integriteit.

Op 20 januari 2016 heeft prof. mr. dr. R. Fernhout een voordracht gehouden over *The Ethics of Science* bij NIOO-KNAW, Wageningen.

Prof. mr. dr. R. Fernhout en prof. mr. W.J. Zwolve hebben op 18 maart 2016 deelgenomen aan een bijeenkomst van het Landelijk Juristenoverleg (VSNU) en daar onder meer de werkwijze van het LOWI nader toegelicht.

Prof. mr. dr. Fernhout en prof. dr. J.W.M. van der Meer waren op 20 en 22 april 2016 gespreksleider van *meet the expert*-sessies tijdens de Internistendagen in Maastricht.

Prof. dr. L. Lechner heeft bij de Open Universiteit promovendidadag (te Utrecht) op 4 juni 2016 een workshop verzorgd over wetenschappelijke integriteit.

Op 28 september 2016 heeft prof. mr. dr. R. Fernhout over het LOWI gesproken op een Permanente Educatie-sessie van de Raden van Toezicht van de Stichting VU en de Stichting VUmc.

Ook was prof. mr. dr. R. Fernhout opnieuw betrokken bij de cursus *Maintaining Scientific Integrity in Present Day Academic Reality* van de Graduate School Geosciences van de Universiteit Utrecht, op 7 november 2016.

LOWI-internationaal

Het LOWI is aangesloten bij het ENRIO (European Network of Research Integrity Offices). Zie www.enrio.eu. Het LOWI verschaft informatie over zijn totstandkoming en de inhoud van zijn Reglement en/of Werkwijze ook aan landen buiten dit netwerk.

4. Bij het LOWI aangesloten Instellingen

In 2003 waren de bij het LOWI aangesloten Instellingen de oprichters, te weten de (instituten van de) KNAW, NWO en VSNU (de openbare en bijzondere Universiteiten inclusief de Universitair Medische Centra en de Open Universiteit).

In 2004 sloot de Stichting Sanquin Bloedvoorziening zich aan bij het LOWI.

In 2014 hebben zich – in chronologische volgorde – bij het LOWI aangesloten: Universiteit voor Humanistiek, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (thans Stichting Wageningen Research), Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), Theologische Universiteit Kampen (TU Kampen) en Protestantse Theologische Universiteit (PThU).

In 2015 heeft de Amsterdam School of Real Estate (ASRE) zich aangesloten bij het LOWI.

In 2016 is ten aanzien van twee nieuwe Instellingen de aansluitingsprocedure gestart. Deze procedure was eind 2016 vrijwel geheel afgerond. Het Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie is met ingang van 11 januari 2017 een bij het LOWI aangesloten Instelling. Het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) is met ingang van 20 januari 2017 een bij het LOWI aangesloten Instelling.

5. Website en pers

Sinds het jaar 2015 is de website van het LOWI (www.lowi.nl) verder uitgebreid en geactualiseerd. Op de website worden de geanonimiseerde integrale adviezen van het LOWI gepubliceerd, met een samenvatting van deze adviezen. De samenvattingen geven ook informatie over de definitieve besluiten die de Besturen van de Instellingen naar aanleiding van de LOWI-adviezen hebben genomen. De samenvattingen worden ook vertaald in het Engels en gepubliceerd op de Engelse versie van de website.

Daarnaast laat de website zien welke verzoeken aan het LOWI niet hebben geleid tot inhoudelijke adviezen aan Besturen. Het gaat om verzoeken die niet aan de ontvankelijkheidseisen voldoen (bijvoorbeeld omdat ze buiten de gestelde termijn zijn ingediend) of om afgewezen verzoeken om een eerder gegeven LOWI-advies te herzien.

Tot slot geeft de website inzicht in eventuele klachten over gedragingen van het LOWI. Deze klachten worden naar analogie van titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht behandeld. In 2016 zijn geen klachten over gedragingen van het LOWI ingediend bij het LOWI.

Ook in 2016 werd het LOWI regelmatig benaderd door de pers of derden. De vaste gedragslijn van het LOWI is dat het LOWI geen informatie geeft over de vraag of een kwestie bij het LOWI aanhangig is (geweest). Geïnteresseerden kunnen de geanonimiseerde adviezen op de LOWI-website raadplegen.

6. Cijfermatig en inhoudelijk overzicht van in 2016 voorliggende en afgehandelde verzoeken

Cijfers: aantal voorliggende verzoeken in 2016

In 2016 waren er in totaal **26** verzoeken die (verder) afgehandeld moesten worden.

Dat aantal is als volgt opgebouwd:

- het jaar 2016 begon met een werkvoorraad van 8 verzoeken die in 2015 waren ingediend en in behandeling genomen, maar waarvan de behandeling eind 2015 nog niet was afgerond;
- daarnaast heeft het LOWI in 2016 nog 18 nieuwe verzoeken ontvangen.

Cijfers: aantal uitgebrachte adviezen en besluiten

In 2016 zijn er in totaal **18** verzoeken volledig afgehandeld.

Dat aantal is als volgt opgebouwd:

- 14 verzoeken zijn inhoudelijk behandeld. In die zaken heeft het LOWI een advies uitgebracht aan het betrokken Bestuur;
- 4 verzoeken zijn niet inhoudelijk behandeld, maar niet-ontvankelijk verklaard. In die zaken heeft het LOWI geen inhoudelijk advies uitgebracht aan het betrokken Bestuur.

Cijfers: aantal betrokken Instellingen

De 18 volledig afgehandelde verzoeken betreffen besluiten van de Besturen van **11** Instellingen.

Dat aantal is als volgt opgebouwd:

- UM	1x
- UU	2x
- VU	4x (waarvan 1 niet gepubliceerd)
- VUmc	1x
- TUD	1x
- LUMC	1x
- UvA	2x (waarvan 1 niet-ontvankelijk)
- Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (thans Stichting Wageningen Research)	1x
- RUG	1x
- LEI	2x (waarvan 1 niet-ontvankelijk en niet gepubliceerd)
- TU/e	2x (waarvan 1 niet-ontvankelijk)

Cijfers: aantal gepubliceerde adviezen en besluiten

De 18 volledig afgehandelde verzoeken hebben geresulteerd in **16** publicaties op de LOWI-website.

Dat aantal is als volgt opgebouwd:

- 14 inhoudelijk behandelde verzoeken hebben 14 inhoudelijke adviezen opgeleverd. Van die adviezen is er 1 niet gepubliceerd omdat de betrokken Instelling, nadat het LOWI zijn advies had uitgebracht, concludeerde dat de betreffende wetenschapper toch niet bij deze Instelling werkzaam was geweest. Het Bestuur van de Instelling heeft zijn onbevoegd genomen besluit ingetrokken, waarop ook het LOWI-advies is ingetrokken. Dit advies is niet gepubliceerd;
- 4 verzoeken zijn niet inhoudelijk behandeld, omdat ze niet aan de ontvankelijkheidseisen voldeden dan wel een herzieningsverzoek zonder nova waren. Van de besluiten om deze verzoeken niet inhoudelijk te behandelen zijn er 3 gepubliceerd (LOWI-besluiten 2016-03, 2016-11 en 2016-16). Het vierde besluit, inhoudende de niet-ontvankelijkverklaring van een prematuur verzoek (het betrokken Bestuur had nog geen voorlopig besluit genomen) is niet gepubliceerd. Nadat het betrokken Bestuur eenmaal een voorlopig besluit had genomen, is

het daartegen gerichte verzoek alsnog in behandeling genomen en dit zal in 2017 worden afgehandeld.

Cijfers: aantal deskundigenadviezen

Ten behoeve van 2 in 2016 volledig afgehandelde verzoeken heeft het LOWI in beide procedures twee externe deskundigen geraadpleegd.

Cijfers: aantal hoorzittingen en informatieve gesprekken

Ten behoeve van de afhandeling van 5 verzoeken heeft het LOWI 6 hoorzittingen gehouden.

Bij 1 verzoek bleek het nodig om Verzoekers en Belanghebbenden afzonderlijk te horen, vandaar de uiteindelijke 6 hoorzittingen.

Bij een ander verzoek bleek het nodig om uitgebreid feitenonderzoek te doen. In die casus heeft het LOWI voorafgaand aan 1 hoorzitting nog 3 informatieve gesprekken gevoerd, namelijk met twee derden-betrokkenen en met Verzoeker.

Tot slot is bij 1 verzoek voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling ervan een informatief gesprek gehouden met Verzoeker, teneinde duidelijk te krijgen wat hij beoogde met het verzoek.

De overige verzoeken heeft het LOWI op de stukken behandeld.

Cijfers: duur van de LOWI-procedure

De duur van de LOWI-procedure, rekenend vanaf de ontvangst van het verzoek bij het LOWI tot aan het advies of besluit van het LOWI, verschilde van minimaal 2 tot maximaal 72 weken. Gemiddeld bedroeg de duur van een procedure circa **29 weken**.

Een langere duur in procedures werd veroorzaakt door: hoorzittingen en informatieve gesprekken, de inschakeling van externe deskundigen, het op verzoek verlengen van de reactietermijn voor Verzoeker, Bestuur of Belanghebbende, het op verzoek aanhouden van de behandeling van verwante zaken en personele omstandigheden.

Inhoud: onderwerpen van de verzoeken

Doorgaans zijn de verzoeken aan het LOWI zeer uitgebreid geformuleerd en van vele bijlagen voorzien. In de adviezen van het LOWI worden de gewisselde stukken en ingenomen standpunten verkort samengevat.

Er zijn twee hoofdonderwerpen waarover het LOWI zich kan buigen: de gestelde schending(en) van de wetenschappelijke integriteit en de wijze waarop de procedure van de klachtafhandeling door het Bestuur is verlopen. In de praktijk wordt daarnaast ook regelmatig gevraagd om een LOWI-oordeel over andere onderwerpen. Daarbij gaat het doorgaans om arbeidsrechtelijke of auteursrechtelijke conflicten en om zaken die in het wetenschappelijk debat thuis horen. Over deze onderwerpen doet het LOWI geen uitspraken.

Hieronder wordt voor de 16 in dit jaar gepubliceerde LOWI-adviezen aangegeven welke onderwerpen van wetenschappelijke integriteit onder meer aan de orde kwamen.

- 2016-01: over (bronvermelding bij) het hergebruik van eerder gepubliceerd eigen werk
- 2016-02: over het verschaffen van inzage in databestanden en het vragen van toestemming voor de submitatie van artikelen

- 2016-03: geen inhoudelijke beoordeling, het verzoek was niet-ontvankelijk
- 2016-04: over datamanipulatie in publicaties
- 2016-05: over de vraag of een rapport over feitelijke gedragingen van een individu kan worden aangemerkt als wetenschapsbeoefening in de zin van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening
- 2016-06: over de indringendheid van de toetsing van een populariserende publicatie en de interpretatie van bronnenmateriaal
- 2016-07: over de vraag of een open brief in een krant kan worden aangemerkt als wetenschapsbeoefening in de zin van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening
- 2016-08: over de vraag of een open brief in een krant kan worden aangemerkt als wetenschapsbeoefening in de zin van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening
- 2016-09: over het (ten onrechte niet) erkennen van co-auteurschap
- 2016-10: over het (terecht niet) erkennen van co-auteurschap en de indringendheid van de toetsing van onderwijsmateriaal
- 2016-11: geen inhoudelijke beoordeling, de verzoeken waren niet-ontvankelijk
- 2016-12: over het (niet) verwijzen naar het werk van een (concurrerend) wetenschapper
- 2016-13: over het (zonder toestemming) voorzetten van lopend onderzoek na vertrek van de initiërende wetenschapper
- 2016-14: over (het onvoldoende herstellen van) fouten in opeenvolgende wetenschappelijke rapporten
- 2016-15: over de (objectiviteit van de) beoordeling van een proefschrift
- 2016-16: geen inhoudelijke beoordeling, afwijzing van een verzoek om herziening van advies 2016-15

Inhoud: oordelen en adviezen, definitieve besluitvorming door het Bestuur

Met een verzoek aan het LOWI wordt gevraagd om een voorlopig besluit van het Bestuur te beoordelen en op basis van dat oordeel een advies te geven aan het Bestuur over het te nemen definitieve besluit. Daarbij is het volgende van belang.

Wanneer het LOWI tot het oordeel komt dat een verzoek **niet-ontvankelijk** is, dan wordt dit oordeel niet gevolgd door een inhoudelijk advies over het voorlopig besluit.

Wanneer het LOWI tot het oordeel komt dat een verzoek **ongegron**d is, dan zal het LOWI het Bestuur in de regel adviseren om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit. Eventueel kan er reden zijn om daarnaast te adviseren om de motivering van het definitieve besluit aan te passen aan de overwegingen van het LOWI.

Wanneer het LOWI tot het oordeel komt dat een verzoek (gedeeltelijk) **gegron**d is, dan zal het LOWI het Bestuur in de regel adviseren om het definitieve besluit anders te laten luiden dan het voorlopige besluit. In sommige gevallen kan er reden zijn om in plaats daarvan te adviseren om de zaak opnieuw in behandeling te (laten) nemen.

Het Bestuur beslist vervolgens of het advies van het LOWI wordt overgenomen. Op grond van het LOWI-Reglement stelt het Bestuur een afschrift van zijn definitieve besluit beschikbaar aan het LOWI. Op die manier kan het LOWI de effectiviteit van zijn adviezen monitoren.

Hieronder is globaal samengevat tot welke oordelen en adviezen het LOWI in 2016 is gekomen en is aangeduid of de betrokken Besturen de adviezen al dan niet hebben overgenomen.

- 2016-01: het verzoek is **gedeeltelijk gegrond** verklaard. Een belangrijke conclusie van het LOWI was dat het (ambtshalve) onderzoek niet voldeed aan het beoordelingskader

van artikel 1.5 van de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening. Omdat het besluit feitelijk al was geëffectueerd door het Bestuur, door het onderzoek niet-geanonimiseerd te publiceren, kon een advies over een herziening van het besluit nauwelijks nog doel treffen. Wel heeft het LOWI het Bestuur geadviseerd om, als het zou besluiten om aanvullend onderzoek te laten doen, de door het LOWI geschetste kaders in acht te nemen. Het Bestuur heeft de onderzoekscommissie om een nadere onderbouwing van haar eerdere werkwijze gevraagd en dit afdoende bevonden.

- 2016-02: het verzoek is, met een andere overweging dan de CWI eerder had geformuleerd, **ongegron**d verklaard. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2016-03: het verzoek is **niet-ontvankelijk** verklaard, vanwege een niet verschoonbare termijnoverschrijding. Het Bestuur heeft het voorlopig besluit bevestigd als definitief besluit.
- 2016-04: het verzoek is **ongegron**d verklaard. Wel heeft het LOWI het Bestuur geadviseerd om zich te beperken tot het oordeel dat de wetenschappelijke integriteit is geschonden en de toevoeging “ernstig” achterwege te laten en om het oordeel alleen te verstrekken aan de strikt noodzakelijke personen en instanties. Het Bestuur heeft dit advies overgenomen.
- 2016-05: het verzoek is **ongegron**d verklaard. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2016-06: het verzoek is **ongegron**d verklaard. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2016-07: het verzoek is **ongegron**d verklaard. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2016-08: het verzoek is **gegron**d verklaard voor zover het is gericht tegen de duur van de afhandeling van de klacht en voor het overige, met een andere overweging dan de CWI eerder had geformuleerd, **ongegron**d verklaard. Het LOWI heeft het Bestuur geadviseerd om het voorlopige besluit te bevestigen in zijn definitieve besluit, maar met overnemen van de overweging van het LOWI. Het Bestuur heeft dit advies overgenomen.
- 2016-09: het verzoek is **gegron**d verklaard. Het LOWI heeft het Bestuur geadviseerd om het definitieve besluit aan te passen conform het oordeel van het LOWI en om Belanghebbenden te verzoeken om rectificatie. Het Bestuur heeft dit advies geaccepteerd, met de kanttekening dat de CWI een ander redeneerschema heeft gevolgd bij de toetsing van de klacht.
- 2016-10: het verzoek is **gegron**d verklaard voor zover het is gericht tegen de duur van de afhandeling van de klacht en voor het overige **ongegron**d verklaard. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.

- 2016-11: de twee verzoeken zijn **niet-ontvankelijk** verklaard, omdat de indieners ervan niet kunnen worden beschouwd als Belanghebbenden in de zin van het LOWI-Reglement.
- 2016-12: het verzoek is deels **niet-ontvankelijk** verklaard en deels **ongegrond**. Wel heeft het LOWI het Bestuur in overweging gegeven om te bezien hoe het wetenschappelijk debat over het onderwerp van het verzoek binnen de universiteit gestalte kan krijgen. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2016-13: het verzoek is **ongegrond** verklaard. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2016-14: het verzoek is **ongegrond** verklaard, met de aantekening dat het niet noemen van opdrachtgevers en externe financiers niet slechts slordige rapportage is, maar verwijtbare onzorgvuldigheid. Ook heeft het LOWI laten weten van oordeel te zijn dat de gemachtigde van Verzoekers de geheimhoudingsplicht uit het LOWI-Reglement heeft geschonden. Het Bestuur heeft het advies om het voorlopig besluit te bevestigen als definitief besluit overgenomen.
- 2016-15: het verzoek is **ongegrond** verklaard. Het LOWI heeft het Bestuur geadviseerd om het voorlopig besluit in die zin te herzien dat niet alleen het eerste klachtonderdeel ongegrond wordt verklaard, maar ook de overige aangevoerde klachtonderdelen. Het Bestuur heeft dit advies overgenomen. Ook heeft het LOWI aanbevolen om een niet-ontvankelijkverklaring van klachtonderdelen uit overwegingen van processuele zorgvuldigheid onderdeel te laten zijn van het voorlopig besluit.
- 2016-16: het verzoek is een verzoek om herziening van het advies zoals uitgebracht in 2016-15. Dit verzoek is, vanwege het ontbreken van nova, **niet-ontvankelijk** verklaard.

7. Procedures waarin het LOWI werd betrokken

In 2016 is het LOWI niet betrokken geweest bij gerechtelijke procedures of procedures bij de Nationale ombudsman. Eventuele klachten over gedragingen van het LOWI worden naar analogie van titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht in behandeling genomen. In 2016 zijn geen klachten over het LOWI ingediend.

8. Samenvattende tabel

In de onderstaande tabel zijn de meest relevante cijfers uit onderdeel 6 opgenomen:

2016	
Totaal voorliggende verzoeken:	26
Totaal volledig afgehandelde verzoeken:	18
- behandeling op indieningseisen	4
- behandeling op inhoud	14
Totaal gegeven adviezen/besluiten:	18
- waarvan gepubliceerd	16
Gemiddelde duur van de procedure	29 weken

Een vergelijking met de tabel van 2015 leert dat er in 2016 meer verzoeken zijn afgehandeld, tegen een gemiddeld langere duur van de procedure:

2015	
Totaal voorliggende verzoeken:	25
Totaal volledig afgehandelde verzoeken:	15
- behandeling op indieningseisen	4
- behandeling op inhoud	11
Totaal gegeven adviezen/besluiten:	14
- waarvan gepubliceerd	12
Gemiddelde duur van de procedure	25 weken